

17
ZET
ora
k foly-
gygyal
ból. A
halha-
a nagy
yogóbb
zönség.
angver-
fokozott
Bartók
hang-
fél 2-ig
a néző-
pó-ban-
dek óta
uj sze-
cimsze-
elődás-
közön-
86-ik év-
ság, 2-szer-
(
ször. Kará-
remierbérlet
rán, Tolnay,
rozott 294.)
sz. A. So-
angverseny-
Sorozat 286.
tíhári iroda
a déli órák
i bérletjoga-
stjegyét ma-
eső bérlet-
retteujdon-
ozat 287.)
dégjáték-
48 szám B.
adás, Szent-
ik évforduló-
zat 289.)
B. Sorozat-

Beosztott és ki-
adóhivatal:
Kézírtás, St. Baron
Fog (Brassai-utca) 18
Telefon:
Kézírtás és kiadóhivatal
277, 278 és 1847
Kézírtás, St. Baron
Kézírtás és kiadóhivatal
277, 278 és 1847
Kézírtás, St. Baron
Kézírtás és kiadóhivatal
277, 278 és 1847

UJ KELET

IZSIDO POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — — 320
Egy hónapra — — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ek 40.—
Egy szám — — — —

1927 február 18 Péntek

Cluj-Kolozsvár • X évfolyam • 39 szám

5687 I. Adar 16

A lakás szabadságáért

Közel egy esztendeje foglalkoztatja a közvéleményt a készülő lakbérleti törvény és ezen esztendő alatt alig múlt el nap, hogy a készülő törvényjavaslatról újabb és újabb verziók ne kerültek volna a nyilvánosság elé. Egészen érthető az az érdeklődés, amely a törvény iránt megnyilvánul, mert nincs még egy problémája a köz- és magánéletnek, amely ilyen átfogóan és ugyiszólván kivételeket nem ismerő módon érint mindenkit. A városi lakosságot minden tulaján nélkül lehet két kategóriába osztani: lakókra és háztulajdonosokra.

Egészen elenyésző azoknak száma, akiknél a két minőség egybeesik, vagyis, akik saját házukban laknak. De még azoknak nagyrésze is érintve van a készülő törvény által, mert a legtöbb háztulajdonos nemcsak saját maga lakik házában, hanem bizonyos lakrészeket bére is ad. Azok a verziók, amelyek eddig az új törvényjavaslatról napvilágot láttak a sajtóban, egyáltalában nem voltak alkalmasak arra, hogy a közvélemény tiszta képet nyerjen a kormány szándékairól. Mert ezek a hírek hál a bérlők, hol a háztulajdonosok szájaize szerint voltak beállítva, maguk a kormányközegek pedig do donai kijelentésekre szorítkoztak.

Most egy újabb verzió került forgalomba, amely azonban az eddigiekénél jóval autentikusabbnak és kategórikusabbnak látszik. Az egyik bukaresti lap értesülése szerint a legutóbbi minisztertanács ismételt foglalkozott a lakbérleti törvényjavaslatról és azon lényeges változtatásokat eszközölt, mégpedig a lakók kárára. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a törvény hathónapos átmeneti időt fog engedélyezni, amely után minden lakás felszabadul és szabadforgalom tárgyát fogja képezni. Ha igaz ez a hír, úgy már ennek az évnek október havában helyreállnak a békebeli lakbérviszonyok és megszűnik a háborúnak ugyiszólván utolsó maradványa, a lakásokra alkalmazott kényszerbérlet. Szociális szempontból az első pillanatra igazságtalannak látszik a tervezett javaslat, mert számos kisembert is fog érinteni, akik ma rendkívül olcsón laknak. Am egy országos intézkedést nem lehet individúalis szempontból elbírálni. A kérdés megítélésénél azt kell mindenekelőtt eldönteni, vajjon a jelenlegi állapot igazságos-e és alkalmas-e arra, hogy a széles néprétegek érdekelt szolgálja. Erre a kérdésre határozott nemmel kell felelnünk. Soha annyi igazságtalanság nem történt, mint a lakásrekvizitációk és kényszerbérletek során. Mert a leggyakrabban nem azok jutottak jó és olcsó lakáshoz, akik arra tényleg rászorultak, hanem azok, akiknek hatalmi helyzete ezt lehetővé tette. Elvérték ezenkívül a lakbértörvény védelmét azok a régi lakók, akik olyan szerencsések voltak, hogy még 1918 előtt rávibe futottak és lakást szereztek maguknak.

Vagyis előállott az a helyzet, hogy az öregek generációja jó és olcsó lakásokban lakott, míg a háború után felölt fiatal generáció kénytelen volt szűk, egészségtelen és főleg méregdrága lakásokban meghuzódni. A mai fiatalság számára a családalapítás elé a lakáshiány gördíti a legnagyobb nehézségeket. Mert ugyanakkor, amikor egyes protezzált közhivatalnokok szinte nevelésig összegekkéért fölös lakrészekkel rendelkeznek, a szabadforgalomban ugyiszólván egy általán nem kapható lakás és ami kapható, az olyan drága, hogy csak nagyon kevés szerencsés ember tudja megfizetni. Ha már eltekintünk a kérdés szociális vonatkozásaitól, úgy tisztára eugenetikai és fajvédelmi szempontból is hárosnak kell itéljük a jelenlegi állapotot és ö.ömmel kell üdvözölni minden olyan megnyilatho-

zást, amely ennek megváltoztatását célozza.

Egyéni sérelmek természetesen akadnak, akárhogy is szóljon majd a törvényjavaslat szövege. Ezek a sérelmek azonban csak relatívak és átmenetiek, mert alapjában véve egyszer mégis csak helyre kell állniok a normális és egészséges lakáviszonyoknak és akkor mindenki élvezni fogja annak ádassait. A lakás rekvizitáció és kényszerbérlet csak akkor volna menthető, (még akkor sem igazságos) ha min-

den lakástalan polgár egyformán vehetné azt igénybe. Am az eddigi rendszer cupán egy protezzált réteget részesített a törvény védelmében, míg a törvényen kívül állók csak a hátrányait érezték. Ha megfelel a valószínűnek a bukaresti lapok híradása, úgy ennek az évnek végeztével lezáródik a lakásigazságtalanságok szomorú korszaka s ezzel a háború utolsó emléke is eltakarítatik a békére áhítoró emberek útjából.

Románia 200 millió aranyelejes kölcsönt kap Németországtól

Az ötszázalékos kamatozású kölcsönből csak 40 milliót folyósítanak készpénzben, a többiért főleg vasipari cikket szállítanak a németek

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Biztos forrásból származó értesülés alapján az „Adeverul” azt írja, hogy a kormány németországi kölcsöntárgyalásai eredményesen befejeződtek és a kölcsön megkötésére vonatkozó egyezmény már létre is jött. Az egyezmény értelmében, amely rövidesen minisztertanács elé kerül ratifikálásra, a kormány 200 millió aranyelej értékű kölcsönt vett fel 5 százalékos kamatozás mellett. Ebből az összegből Románia 40 millió arany lejt készpénzben, a fennmaradó 160 millió lejt pedig természetbeni szállítmányokban fogja megkapni.

Az európai államok közül Románia az egyedüli, amely a háború után eddig nem tudott nagyobb kölcsönhöz jutni. Míg a legyőzött államok sorban vagy Angliában, vagy Amerikában jutottak nagyobb összegű kölcsönhöz, addig Románia csak a kölcsöntárgyalásokig jutott el. Holott talán egyetlen államnak sem kell annyira égetően külföldi kölcsön, mint éppen Romániának, amely állandóan erőteljes tempóban emelkedő iparosodást mutat, amivel szemben azonban a tőkezesporulat semmiképen sem tartott lépést. Románia iparának alimentálására okvetlenül szüksége van nagyszabású kölcsönre, ezt a kölcsönt pedig a mai viszonyok szerint egyedül Amerika képes nyújtani, i le ő leg Németország, amely a Keleteurópa felé gravitáló amerikai tőkének közvetítője.

Miért hiszult meg az angol kölcsön?

Angliában indultak meg az első kölcsöntárgyalások, amelyek azonban nem vezethettek eredményre, mivel az angol kormány kijelentette, hogy csak abban az esetben hajlandó Romániával kölcsöntárgyalásokat folytatni, ha az ország előbb Angliával és angol állampolgárokkal szembeni bizonyos kötelezettségeinek eleget tesz. Minthogy pedig erre, különösen a liberális kormány, nem volt hajlandó, az Angliával folytatott tárgyalások egyelőre megszakadtak. Ujabbban állítólag újra megindultak a tárgyalások és kiszivárgó hírek szerint kilátás is van arra, hogy a vitás kérdéseket kedvezően megoldják és Románia hozzájut egy nagyobb szabású angol kölcsönhöz.

A német kölcsön előzményei

A legelőrehaladottabb stádiumban azonban a Németországgal folyó kölcsöntárgyalások vannak. Németország már békében is egyike volt Románia legerősebb szállítóinak, azonban a háborút követő gazdaságpolitikai viszonyok miatt a németek lezorultak a piacról. Most azonban nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy régi pozícióikat visszafoglalják, minthogy pedig Románia ma elsősorban tőkaimportra szorult, ennek révén óhajja a német ipar és kereskedelem a román piac meghódítását. A két ország gazdasági közlekedésének azonban eddig útját állotta az a néhány elintézetlen kérdés, amely lehetetlenné tette a normális kapcsolat felvételét. Minthogy a meggyezésesekben a kérdésekben hivatalos formában nem sikerült, Németország kénytelen a kérdés rendezését a magánéleti életre bízni, amely már hónapok

óta hereli a módot, hogy lehetővé tegye a béke meggyezést. Ha Németországgal ezen a teljesen privát alapon tényleg sikerült megállapodást létrehozni, úgy kilátás van arra, hogy a német-román kölcsön valóban megvan.

Románia hitelének rehabilitációja

Más lapra tartozik azonban az a kérdés, vajjon egy ilyen kölcsön tényleg annyira Románia érdekében áll-e? Németország, amikor kölcsönt ajánl, elsősorban saját érdekeit tartja szem előtt és mindenekelőtt saját iparának óhaját újabb piacot teremteni. A német ipar, különösen a nehéz ipar ma Németország politikájában is döntő szerepet játszik és így megvan a maga módja akaratát, amelynek egyetlen mozgató rugója a saját érdeke, elfogadhatatl a kormánnyal. A német kölcsön mindenekelőtt természetbeni szolgáltatásokkal járna. Németország a kölcsönnek legnagyobb részét ipartermékekben, még pedig főleg vasban fogja Romániának folyósítani, viszont ezeknek az ipari szolgáltatásoknak a feltételei olyanok, hogy az ellen a román közvéleménynek az a része, amely teljesen tisztában van ezek természetével, erőlesen tiltakozik. A német kölcsön ha bizonyos szempontból kedvező is Romániára, mégis olyan feltételekkel járna, amelyeket csak egy meglehetősen szorult helyzetben levő, mindenáron kölcsöntvívó fél fogadhat el. Tény, hogy a német kölcsönnek elvitathatatlanul nagy jelentősége van erkölcsi szempontból, mert ezzel kvízi rehabilitálva volna Románia hitele, amelyet a külföld meglehetősen rosszul ítél meg.

— Bródy Sándor fia hasbalötte magát. Párisból jelentik: Bródy Sándor fia, Bródy Illés, aki a francia fővárosban él, barátjánjével az utóán összeveszett. A szóváltás hevében tettlegességre került a sor. A rendőrök közbelépésére Bródy Illés hasbalötte magát. Sebezulyos.

— Csehszlovákia már a legközelebbi hetekben felveszi a diplomáciai érintkezést Szovjetországgal. Prágából jelentik: Megbízható politikai forrásból eredő hírek szerint a cseh kormány már a legközelebbi hetekben hivatalosan el fogja ismerni a szovjet-kormányt és ezzel kezdetét veszi Csehszlovákia és Szovjetországgal között a diplomáciai viszony felvétele. A szovjet elismerést befejezett ténynek tekintik, melyre vonatkozólag a külügyminisztériumban előkészületek folynak. Már ki is szemelték azokat a konzulokat, akiket Szovjetországra akkreditálni fognak.

Nyolcmilliárd ember

Különösen a világbábor után beállott politikai és gazdasági válságok hatásaként ismét általánossá lett a közvéleményben az a régi felfogás, hogy minden baj eredendően oka a föld túlnépesedésében van. Ezt a tételt 1798-ban Malthus Tamás angol nemzetgazdász állította fel először pozitív formában *Essay on the principles of population* című főmunkájában. Malthus szerint az emberi megélhetés lehetőségeinek súlyosbodása nem a társadalmi berendezkedés hibája, hanem maga a természet okozza ezt azért, hogy az emberiségben a gyors szaporodás tendenciája van meg, amely mértani arányban halad, míg a létfenntartási eszközök sokkal lassabb tempójú számtani arányban szaporodnak. Vagyis a természet csak korlátozott számú ember részére nyújthat elegendő táplálékot. Epen ezért Malthus a tömegszaporodás legfőbb ellenszerét a születések korlátozását ajánlotta, nehogy az emberiség túlságosan elszaporodjon a földön.

Az emberiségnek a földön való túlságos elszaporodása elleni küzdelem másik apostola Claude Saint-Simon gróf volt, akit a modern szocializmus megalapítójának tekintenek. Az ő iskolája az emberek általános — kizárólagos — szűkítését — testvériségét hirdette a békés munka nemzetközi megszervezése érdekében. A kalandos életű grófok számos elvonatkozó munkája jelent meg, amelyeknek tekintélyes részük van abban, hogy Franciaország valóban rátért a népezség fokozatos csökkentésére.

Most azonban két igen előkelő német geográfus megdöntötte Malthus és Saint-Simon tétjét. Az egyik tudós, Albrecht Penck berlini tanár tudományos vizsgálat tárgyává tette azt a kérdést, hogy hány embert tudna a föld eltartani. Penck professzor egész előadásorozatot tartott erről a kérdéstről, amelyben abból az általa határozottan felállított szlómából indult ki, hogy a föld túlnépesedése nemcsak, hogy nem következett be, de belátható időn belül még csak számítani sem lehet erre.

A föld jelenlegi népessége, amely körülbelül 1800 millióra tehető, nagyon kis hányada annak a tömegnek, amelyet a föld képes volna eltartani. Penck szerint ugyanis az öt kontinens közel nyolcmilliárd embernek képes az életlehetőségeket megadni a termelés és a technika modern eredményeinek alapos kihasználásával. A földön jelenleg élő emberiség tehát még 25 százalékat sem teszi az elérhető maximumnak.

Alois Fischer, egy másik kiváló geográfus felülvizsgálta Penck professzor számításait és bár a maximumot lényegesen redukálja, alapjában véve ő is magáévá teszi azt az álláspontot, hogy a föld sokkal több embernek az eltartására képes, mint a mai őszemberiség száma. Szerinte ez a maximum 6200 millió s így — szerinte is — a föld túlnépesedéséről egyelőre szó sem lehet.

Külön érdekessége a két berlini tudós felfogásának az, hogy ezek a számok csak az egész földgömbre ilyen kedvezők, míg az egyes világrészek tekintetében a lehetőségek nagyon eltérők. Így például Penck professzor és Fischer egyaránt meggyőződve határozottan arról, hogy Európa már szorosan a túlnépesedés határánál tart. Az európai szárazföldnek jelenleg 450 millió lakosa van. Fischer számításai szerint az a népesség, amelyet Európa el tudna tartani, legfeljebb 560 millió emberre tehető, vagyis Európában az elérhető maximum 80–85 százaléknál már meg van közelítve és egy újabb szaporodás erősen előtérbe hozná a túlnépesedés veszedelemét. Egészen más azonban a helyzet a többi világrészben. Ázsia például 1030 millió lelket számlál, holott ez az óriási terület Fischer szerint 1500, Penck szerint 1700 millió embert tudna eltartani. Ázsia népezségi helyzete tehát kedvezőbb, mint Európáé, bár a megélhetési lehetőség szempontjából vett legnagyobb lélekszám 70–72 százalékat ez a világrész is elérte.

Afrika és Ausztrália ebben a tekintetben a két legkedvezőbb helyzetben lévő szárazföld, amely a túlnépesedés időpontját csak

a jövő fantasztikus távolságban fogja elérni. Ebben a két világrészben óriási területet használnak parlagon, amelyeket emberi kéz még soha meg nem munkált, holott ezt a munkát igen bőségesen fizetnék meg. Afrika Afrika őszlakossága 140 millió, viszont Penck számítása szerint 2300 millió embernek igen kedvező gazdasági életfeltételeket tudna nyújtani. Fischer kevésbé optimista és megelőlegezik az 1560 millió maximummal. Ha most ennek a két becslésnek a számtani középárványosát vesszük, arra az eredményre jutunk, hogy a fekete világrész jelenlegi lakossága alig 7 százalékat teszi annak az embertömegnek, amely ezen a kontinensen meg tudna élni. Ez a tudományos megállapítás tehát teljesen igazolja Anglia gyarmati politikáját, amely hosszabb idő óta Afrikára fordítja a legnagyobbat figyelmet.

Még kedvezőbb elhelyezkedési lehetőségeket tartogat Ausztrália, amelynek népességét Penck becslései szerint Európa mai lakosságának számbeli nyújtására lehet emelni, holott most csak összesen nyolc millió ember él a legfiatalabb világrészben. A jelenlegi valóság és a jövőbeli lehetőségek között tehát óriási perspektívák nyílnak meg, minthogy Ausztrália ma nem egészen két százalékát tartja el annak az embertömegnek, amelyet el tudna

tartani. Délamerika is még 1200 millió embert tudna befogadni, de már Északamerikában a helyzet lényegesen kedvezőtlenebb, minthogy a nyugati félteke északi részében a bevándorlás a többi világrészek történetében páratlan eltulodásokat volt maga után a gazdasági viszonyokból. Mindamellett a jelenlegi 145 millió ember helyett Penck 1100, Fischer pedig 800 millióra teszi az északamerikai lakóvágnak elérhető maximális számát.

A két berlini tudós számításai, ha nem is teljesen, de alaposnak tekinthetők, annak ellenére, hogy ezen a téren csak relatív megállapítások vannak. Az elmúlt században például egy négyzetkilométeren megélhető emberek maximális számát szárazra becsülték, holott ma már, különösen az iparilag erősebb fejlett államokban, ezt a maximális határvonalat legalább 100 százalékosan túllépték. Nem lehet tehát tudni, hogy a technika és a gazdasági erőforrások kihasználásának fejlődésével milyen lehetőségek fognak előállni ebben a tekintetben. Ha fix alapul vesszük Penck és Fischer professzorok számításait, akkor a túlnépesedéssel fenyegető világrészekből olyan kivándorlási folyamat várható a még szabad kontinensek felé, amelyhez képest a középkori népvándorlás csak jelentéktelen mozzanat volt az emberiség történetében.

Heves vihar a kamarában a választási visszaélések amnesztiája miatt

Kitűztek egy kormánypartit képviselőt a nemzeti parasztpárt pádsorából

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Otetelesanu elnököl, a miniszterek közül Cudalbu, Mircescu, Bucsan és Busiloescu voltak jelen.

Leonte Ciuchulescu 500 000 lej segítséget kér a dolji templom építésére. Pop a tuzlai világítótorony működésének a biztosítására kér intézkedéseket. Musculescu tiltakozik a moskali községi választások lefolytatásának a módja ellen.

Floroescu az aradi selyemcsempészetről beszéli és intézkedéseket kér az ilyen esetek megakadályozására.

Ezután áttértek a napirendre. Angheloescu interpellál a választási deliktumok amnesztiája tárgyában. Választ kér ebben az ügyben a miniszterelnöktől. Foglalkozik az amnesztiadekrétum pontjaival és aszal vádolja a kormányt, hogy illegálisakat követett el a többség létrehozása érdekében, előre biztosítva azok elkövetőit, hogy büntetlenek maradjanak.

Beszéde során számos incidense támadt a többség tagjaival, akik élénk közbeszólásokkal zavarták. Angheloescu fel akarja olvasni Stefanescu tábornok omdörzégi parancsnok levelét,

ebben a többség megakadályozza, mire felolvassa a választási deliktumok statisztikáját. Közben Calmuschi kormánypartit a nemzeti parasztpárt pádjába ül be.

Madgearu tiltakozik ez ellen, követeli, hogy távozzék onnan. Nagy boirány tör ki, Calmuschi nem akar távozni, végül is az elnök és kormánypartit higgadtabb tagjai intervenciójának, miközben az ülést felfüggesztik.

Szünet után Angheloescu folytatja beszédét és éles hangon támadja a kormányt. Vádolja a hadügyminisztert, hogy nem büntette meg a tiszteket, akik beavatkoztak a politikába és vádolja az igazságügyminisztert, hogy nem büntette meg a bírakat, akik megszegték a törvényt. (A kormánypartit hevesen tiltakozik.) Otetelesanu kéri a szónokot, hogy ne ragadtassa el magát.

Az Uj Kelet Oradea-Mare-Nagyváradit főkiadóhivatala, Str. Aurel Vlaicu 51., (Blum Zsigmond) és Eszrévi emléktér 2. sz. (ernyőzet) alatt van. Telefon 8-66.

AZ ANTISEPTIKUS
ESZKÖZ AMELY VILÁG
HIRNEMNEK ÖRVEND A

VALDA PASTILLA

AMELY ELTÁVOLITJA ÉS
LEGYÖZI A
TOROKFAJDALMAKAT, KÖHÖGÉST, MEGHÜLEST, VALAMINT A RÉGI VAGY ÚJ TÜDŐBAJOKAT, CHATARUSOROKAT, ASTMÁT, INFLUENZÁT, STB

A DOBOZ FAC-SIMILJE

KAPHATÓ MINDEN
GYÓGYSZERTÁBAN
ÉS DRÓGUERTÁBAN

Kis rongyosok

Megbomló

Szemb

Alar
Szeede
saság
aki éle
politika
mények

A francia fasziz
óta foglalkoztatja a
bomlási folyamat me
Tulajdonképpen nem
múrdl beszélni, mer
dei mód, amit mo
mintára faszizmus
Párizsban harminc év
országban a fasziz
sem volt.

Ez a szervezet l
ben csak azokat egy
per revízióját szara
azután a szervezet
teljesen a royalista
szegődött a az orká
ülteni. Maurras mé
és teoretikusa a no
szerepe van Léon D
hallaja szavát a sze
amely szintén az Ad

Akaratán
a francia

Két ember volt
Francoise elméleti é
biakulniára, bár eg
közé, az egyik Henr
fus, a másik pedig
lizmusnak és az erő
két oly tudós, akik
szerepettel hivatho

Az Action Fran
lete, hanem egész g
szak elvon épült f
váltak, hanem ha
vasfégyelem alapju
mindig (egyleges e
ták.

A szervezet hiva
terrorit fejtette ki.
alig lehet foglalm
nap össze szokról,
kerülnek Nincs az
taláns. Eddig nek
madott emberek tu
bírószághoz fordulni,
A legtöbb azért t
jén. Ebből áll Det

Amikor a fasz
mindenütt alkultak
Franciaországban a
Action Francoise, a
képek tekintett,
múlta tekinthetett
készséggel vállalt
szerepet Francoise

A bomlás előjel
ben az időben mu
Francoise látzólag
Minek köszönhető
hogy céljait erősen
országi királyság v
nek mindent aláren
évében antiparlama
hirdette, hogy váls
királyt nem népsz
csinnyel, erőszakos
vieszahozni.

A háború befej
ség visszájára for
szóitól és a kirá
lett semmi. Egy
hogy a amely szun
elhárványodják. Da
alkalmából kiadták

KIS RO

Megbomlott a francia fascista-párt egysége

Szembekerültek egymással az egyház és Leon Daudet hível

Alanti rendkívül érdekes cikket Szeede Pá, a magyar népköztársaság volt pénzügyminisztere írta, aki éles szemekkel figyeli a francia politika kulisszái mögött zajló eseményeket.

A francia fascizmus válsága már hónapok óta foglalkoztatja a francia közvéleményt és a homlasi folyamat még távolról sincs befejezve. Talajdonképpen nem is helyes a francia fascizmusról beszélni, mert az a politikai szervezkedési mód, amit most Európában és különösen Európában harminc évvel ezelőtt, amikor Oroszországban a fascizmusnak még híre-hamya sem volt.

En a szervezet 1898-ban alakult, s kezdetben csak azokat egyesítette, akik a Dreyfus-per revízióját akarták megadályozni. Később azonban a szervezet Charles Maurras hatása alatt teljesen a royalista propaganda szolgálatába szegődött s az orléáni herceget akarta trónra ültetni. Maurras még most is vezeti a újságírója és teoretikusa a mozgalmak, mellette döntő szerepe van Léon Daudetnek, aki mindennap hallgatja szavát a szervezet hivatalos lapjában, amely szintén az Action Française nevet viseli.

Állami hivatalok a zsidó Bergson lelti a francia fascizmus teoretikusa

Két ember volt nagy befolyással az Action Française elméleti és politikai programjának kialakulására, bár egyik sem tartozott tagjai közé, az egyik Henry Bergson, a híres filozófus, a másik pedig Georges Sorel, a szindikalizmusnak és az erőszak elvének teoretikusa; két oly tudós, akire Mussolini is mindig előszeretettel hivatkozik.

Az Action Française-nek nemcsak az elmélete, hanem egész gyakorlati működése az erőszak elvén épült fel. Tagjai nemcsak tagdíjat fizettek, hanem határozott módon szervezkedtek, vasfegyverrel a kezükben az ellenpartókkal szemben mindig tényleges erőszak eszközét alkalmazták.

A szervezet hivatalos lapja is a legnagyobb terroret fejtette ki. Arról küldött embernek elég lehet foglalma, miket ír Daudet mindennap össze szokott, akik valamiképpen utjába kerülnek Nioca az a régelem, amelyet ki ne talál. Eddig neki volt igaza, mert a megtámadott emberek túlnyomó része nem is mer a bírósághoz fordulni, további támadásoktól féltve. A legtöbb azért tesz így, mert vaj van a fején. Ebből áll Daudet legnagyobb erőssége.

Mussolini mintaképe

Amikor a fascizmus divatja elkezdődött s mindenütt alakultak ily pártok és szervezetek, Franciaországban ez feleslegessé vált, mert az Action Française, amelyet Mussolini is mintaképnek tekintett, már több mint húsz éves múltal tekinthetett vissza. Daudet és Maurras készséggel vállalkoztak arra, hogy Mussolini szerepét Franciaországban eljátszák.

A homlasi előjelei azonban már kezdtek abban az időben mutatkozni, amikor az Action Française látszólag sikereinek tetőpontján állt. Minek köszönhette e szervezet sikereit? Annak, hogy célját erősen korlátozta és körülírta. Az orléanski királyi visszállítása volt a cél, amelynek mindent alárendelt. Fennállása első húsz évében antiparlamentaris volt s azt az elvet hirdette, hogy választásokra szükség nincs, a királyt nem népszavazás útján, hanem államcsinnyal, erőszakos eszközökkel kell a trónra visszahozni.

Az eszme elhalványodik

A háború befejezése óta azonban ez az erősség visszajára fordult. Lassanként elmúlt huszöt év s a királyi helyreállításából nem lett semmi. Egy negyedszázad elég idő arra, hogy valamely eszme megvalósulásába vetett hit elhalványodjék. Daudet és Maurras minden újv alkalmasból kisdták a jelszót, hogy ez lesz az

sz év, amikor az orléanski herceg, „negyven király örököse, akik ezer év alatt megteremtették Franciaországot“, ismét elfoglalja ősei trónját. Ez a megújuló józás kezdetben lelkesítőleg hatott, később azonban kezdett komikusá válni.

Most már Millerand az eszmény

A háború után divatba jött fascizmus nem a monarchiáért, hanem a diktatúráért rajong s nem egy jelentéktelen trónpretendens, hanem egy népszerű tábornokot, vagy pedig egy mindennek kész politikust, mint pld. Millerandot, aket hatalomra juttatni, akib a cselekvésben a „legitim“ király csak akadályozza. Ezért lassanként az Action Française mellett kimondottan fascista szervezetek alakultak, amelyeknek nem a monarchia visszállítása a céljuk, hanem a diktatúra kibájtása. A hívek egy része Valois, az Action Française eddigi közgazdasági szakértőjének vezetés alatt, megúván a kiltás talan royalista propagandát, kilépet és megalkotta a „Faisceau“, a francia fascisták szervezetét. Népilapja is volt. „Le Nouveau Siécle“

néven. A liga tagjai két inget viseltek. Daudet és Maurras vad gyűlölettel estek Valoisnak, rendőrpolicinek és csak kémnek nevezték el, az összeütközések a kétféle szervezet között napirenden voltak. A fascisták nem sokáig bírták lélegzettel, napilapjuk megszűnt, a szervezet elvesztette minden jelentőségét.

Daudet és Maurras nem örülhettek Valois bukásának, mert közben más oldalról érte őket döntő csapás, a katolikus egyházzal keveredtek konfliktusba.

A pápöki kar egy szép napon végre rájött arra, hogy Daudet-ék kizárólag katolikus hívő körökből rekrutálják az ő csapataikat. Kisdták tehát a jelszót, hogy a katolikus ifjúság feletti rendelkezési jog csakis az egyházat illsti meg s azt idegenek nem bitorolhatják. Daudet-ék nem adták fel a harcot s most a francia közönség nem minden derűtlenség nélkül olvassa Daudet cikkeit amelyben a pápát mint proboche-t, németbarátot kezeli. Ez Daudet ur szájában az elszéplélhető legnagyobb szidalom.

Most még nem lehet megállapítani, hogy vajjon a szakítás végleges-e? Ha 1928-ban a baloldali pártok a választásokon diadalt fognak aratni, akkor a veszekedő felek ki fognak békülni.

Minisztertanács előtt a diákokthozok ügye

A lakók hátrányára módosították a lakbérleti törvényjavaslatot

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Uj Kelet tudostojától.) Tegnap este 9 órákor minisztertanács volt, amely mindenképp a saját törvényjavaslatot foglalkozott és megbizta a kiküldött miniszteri albizottságot, folytassa munkáját.

A minisztertanács ezután a diákokthozok ügyével foglalkozott és elhatározta, hogy hétfőn összeül a kormány kulturális bizottsága az otthonos szervezési munkálatsinak előkészítésére. Ezután a miniszterek egy bizottsága össze fog ülni a tanárok és a diákok delegációival és meghallgatja kívánásait.

Lupaz egészségügyi miniszter ismertette az

után a diákszanatóriumokra vonatkozó törvényjavaslatának elveit.

A minisztertanács éjjel 2 órákor ért véget. Bucuresti-Bukarest, február 17. A D. Minis. értesítése szerint a lakbérleti törvényjavaslat változásokon ment át még pedig a lakók hátrára, amennyiben a 400 000 lei alatt jövedelemmel bíró lakókra nézve az átmeneti időt lezárították 6 hónapra, úgyhogy októberben általános kiköltötés lesz lehetőség. Továbbá elhatározták, hogy minden házuuljdonos, aki egyuttal lakó is, azonnal kiköltöthetja lakóját, még ha köztisztviselő is, a saját házában akkor lakni. A törvényjavaslat s hó végén kerül a parlament elé.

Lupu fantasztikus feltételekhez köti a nemzeti parasztpártban való megmaradását

Összehívják a párt parlamenti csoportját. Elkerülhetetlenek tartják a teljes páriszakadást

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudostojától.) Lupu szecessziós mozgalmá egyre komolyabb arányokat ölt és ma már behatóan foglalkoztatja az egész román közvéleményt. Tudvalevőleg ugyanis egy fontos állampolitikai kérdésben a népszerű parasztpárti vezér nem azonosította magát a nemzeti parasztpárt vezérő bizottsága által hozott határozattal, sőt alapjában, az „Aurora“-ban közreadott nyilatkozatban expresszisz verbisz szembehelekedett azzal. Beavatott politikai körökben, mint azt bukaresti tudostónk jelenti, határozottan állítják, hogy Lupu kilép a nemzeti parasztpártból és ismét megszervezi a régi parasztpártot.

Lupu doktort feltételei

A nemzeti parasztpárton belül érthetően egyre növekvő nyugtalansággal figyelik a Lupu dr. által támasztott vihar újabb hullámzásait. A párt vezetői közül többen is megkísérelték, hogy Lupu kibékülésre hangolják. Lupu állítólag a következő abszoluto teljesíthetetlen követeléseket támasztja a párttal szemben:

1. A nemzeti parasztpárt jelenlegi igazgatótanácsának szonnai feloszlata.
2. A pártkongresszus összehívásáig, tehát három hónapra egy pártvezérő bizottság delegálás, melynek elnöke Lupu, főtitkára Mihaleche és pénztárosa Maniu leana.

Lupu fantasztikus deziderátumai minos impressziót keltettek a párt vezetőségében. Maniu Gyula, a párt elnöke ma reggel csatshívta a nemzeti parasztpárt parlamenti csoportját, amely a késő esti órákig tárgyalta a Lupu ügyét, snélkül azonban, hogy határozatot hozott volna.

Ma már kétségtelen tény, hogy a szakadás Lupu és a fuzionált nemzeti parasztpárt között

elkerülhetetlen. A szombat esti bankettre, amely formailag is meg fogja pecsételni Lupu dr. és csoportjának különválását, nagy előkészületeket tesznek a diáklens parasztpárti vezér barátai. A bankettre mintegy eserkészszán jelentették be részvételüket az ország minden részéből.

Milyen lesz az új parasztpárt?

Jorga professzor lapja, a „Neamul Romanesc“ Buzdugan parasztpárti képviselő nyilatkozatát közli dr. Lupu küldövelési akciójáról. A parasztpárti képviselő a következőket mondja:

— Nincs mit rejtgetnem. Kiválunk. Eüntön dr. Lupuval az új parasztpárt, amelyet megalakítunk, ki fog kúszóbölni minden osztályharcot. Szombat este Lupu doktort banketten fogjuk ünnepselni. Ez a politikai esemény lesz a jeladás a szakadásra. Ez a szakadás pedig megadja a hegyelendőfést egy preszizs néiküli elindónek és ambiciózus emberek hided csoportjává fogja redukálni a fuzionáltak nagy pártját.

Buzdugan éleshangu nyilatkozata világosan mutatja, hogy Lupu dr. akciója ezuttal nem állott meg pillananyi ambició kibájtásában. Parasztpárti körökben nyert értesülések szerint Lupu tiz képviselő fogja követni.

— Marcius 25-ikén kezdődik a sékel-akció. Mint azt megirtuk, a Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága elhatározta, hogy marcius 15 és április 15 közt fogja lebonyolítani az ezüvi sékel-akció. Miután azonban a kampány első hete ilyenformán egybeszék a KKL tradicionális Purim hetével, a KIS ugy határozott, hogy a nagyszabású sékel-akció megkezdésének dátumát 10 nappal (március 25 — április 25) kitolja.

KIS RONGYOSOK

Az ismeretlen katona

Paul Reynal drámájának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban

Paul Reynalnak megdöbbentően igaza van, amikor a világ háborút és általában a háborút szólaltatja meg eme igaz drámája keretében. Mert a poklok poklához, a problémák problémájához mérve a többi kérdéseket és feleleteket, azok eltörpülnek, könnyűvé egyszerűsödnek. És a világháború utóregészként ránk zúduló gazdasági romlásban, napjaink sodrában — kezdete a kessé meg is feladnani arról a közelmúltól, melynek véges hekatombáiban az Élet egyetlen, mindenestől való borzalmas és egyszerű valóság halt kihalalt — millió fiatal, ép, egészséges ember teszi személyében.

A mártírhalált halt Élet, a mi megmaradt életünkért feláldozott ifjúság tetemrehívása Paul Reynal drámája, „Az ismeretlen katona”. Nem fontos, hogy ezt a darabot Franciáországban és franciául írták, mert igazságai európai és emberi igazságok, minden nemzet és minden faj számára egyaránt érvényes sorsjóságok foglalat, kiáltó szó a pusztaságban, melyet, aki nem sűket, — meg kell, hogy hallja és meg kell, hogy átkozza azokat, akik véi és púdás szívük gégéjében az itózatot szabadják a világra.

Pacifista dráma, de nem előre kitérve propagandisztikus alafestéssel, nem vezércikk szövegekkel. Igazságtól drámai igazságok: a megfélemlítés, az árszenvedettség forró forrásából fakadnak. — Látnak, azéltől, hogy lázadóra hívának fel, kegyetlen megállapításokat követelnek felénk, anélkül, hogy hinnének az örök gonoszok megváltott,thatóságában. A sorsot, a görög sorsragadót „elvégeztetett”. Jét kiáltják felénk, mielőtt ezivánk elszorul — és tovább görnyedünk Európa véneinek, az ifjúság szent akarásai ellen mindig összeszűrt,kesző gonosz vének, bölcsök és törvényhozók uralkának ratigája alatt. „Az ismeretlen katona” többé kevésbé szimbólus dráma. Hőse milliók szimbóluma, a semmiért hősi halált haltak szinpadai követe, aki a darabiró akkreditáló művészetén keresztül az élők meggyőzésére küldetett. Küldetett a halottak nevében, akiknek emberfeletti fádalmait kiáltja világes, akiknek tragédiáját fulmináns bével megszűntesija memantóvá. És bár minden szavától a halál itózata hangzik ki, a vezérlő motívum mégis egy marad: „memento vivere”. Emlékezzetek az életre!

Az ismeretlen katona, — akinek egyetlen és legfőbb emberi hibája, hogy egy arisztokrata család sarja, tehát nem lehet milliók igazi követe — szabadságra tér haza a frontról. Apja és az apja házába költözött menyasszonya kitörő örömmel fogadják, bár az apa öröme — mint azonnal észrevehető — nem egészen őszinte. Az ismeretlen katona hamar kiábrándítja őket örömeikből, mert tudtukra adja, hogy csak egy napot tölthet kórútkban s azután rögtön vissza kell térnie a frontra.

Aude, menyasszonya, arisztokrata ösök finom szűpségt sarja, megérzi, hogy az ismeretlen katonát, völégényét valami szünts földöntúli vágy, a marviriumra mindig kész igaz szerelem kergette haza, megsejti, hogy a hazajövetel mögött valami borzalmas áldozat árnya húzódik meg. Megdöbben és megremeg ennyi emberi hősiség, ennyi őszinteség láttán és másra hívja völégényét, — akinek a polgári gondolatvilág szerint legértékesebb kincsét adja oda áufeláldozón: érintetlenségét.

A mámorból ébredés után azonban rádöbben arra, hogy ennek a boldogságnak nem lesz többé folytatása. Vallatára fogja völégényét, aki bevallja neki, hogy a háborúnak egyhamar nem lesz vége, a pokoli asinjáért még csak most kezdődik el igazán. Sőt azt is megvallja, hogy hazajövetelének iszonyu ára van: a bizonyos halál. Mert, hogy kétnapi szabadságot kaphasson, ezért arra vállalkozott, hogy visszatértekor olyan feladatot végez el, ami egyenlő a bizonyos pusztulással.

Most azután az ismeretlen katona fogja vallatára Audeot, aki síru, megtörve, meakulpásva megvallja, hogy már nem szereti völégényét. Ezt azonban csak tulzott lelkiismerete mondhatja vele. Aude szerelme elhültérezzi azt, hogy tudott örülni a tavasznak, mielőtt háború dult, hogy tudta élni a távollétet, mikor pedig azt hitte, — nem lehet és nem szabad túlélie.

Az ismeretlen katona most, a közeli távozás perceiben, a leány vallomásának hatásával dobbr rá teljes mélységben annak a borzalmas tragédiának nygységára, amelyet velük, áldozatokkal játszatosok el ismeretlen, vagy talán nagyon is ismerős hatalmak Fellázad isten, haza, keresztényiség és minden ellen, amit szentnek mondanak és a hősi halottak ezülmét idős bosszualó igazágtévésre. Viessad. Menyassz nyát mesével altatja el és ő maga zokogva rokad egy székbe.

A dráma teatralitása a harmadik felvonásban kulminál. Apa és fia kerülnek itt egymással forró öszapásban eszmba. A fia tiszta szemmel látja meg a vén ember önséjét, amelyet az öreg ön-maga előtt is letagad. I. azt, hogy szeméretet Aude, menyasszonyára. Előtt vesz szemrehányást fiának, amikor meg tudja, hogy Aude odaadta magát neki. Kiméltelen szavak ropálnak az öreg felé: — Ti csináltátok a háborút, hogy a fiatalokat elküldjétek az utókból. Gonosz önséteket a dicsőség és kötel és a hazug jószavakba ti burkoljátok, hogy velük bennüket kötelezzétek a megdölgésre! Mezejétek ti a poklok poklába, melynek kánkóvát elválni találjátok az emberi lehetőségeket. Ti rendezitek a háborút, hogy elgáncsoljátok a mi újateremtő akaratainkat, hogy elvegyétek a nekünk kijáró szépséget, nőt, tavaszt, boldogságot! De vigyázzatok! Mi példát mutatunk az új nemzedéknek, mi fgy laestotjuk őket, hogy vigyázzanak rájuk és lázadjanak fel ellenetek!

Aude e szavak hallatán dobbr rá a vénember titokolt szündsékre. Uadorodva fordul el tőle és el akarja hagyni a házat. De a vén ember megtörik és térdre ereszkedve kér bocsánatot fiától. B látja

Lelpleztek egy „cég”, amely furdoszobák leszereléséből tartotta fenn magát

Ajtay & Oros a rendőrségen

(Cluj-Kolozsvár, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség büntügyi osztályára ma délelőtt bejelentek egy régen körözött, többszörösen rovatizult tolvajt: Ajtay Andort. Ajtay egy nagy, barnára festett furdókszánt is cipelt a hátán. A kazán felszerelési darabjait egy tömpemlökü, gigerlisen öltözött fiatalember cipelte mellette. Ajtay Andor és Oros Károly — így ment a cég már körülbelül három éve. A két cégtárs ma délelőtt áttette székhelyét a rendőrségre és valószínűleg az ügyesség fogházában fog véglegesen letelepedni.

A cég megkezdte a furdoszobák rendbehozatalát

Még 1923-ban történt. Ajtay Andort, aki akkor még csak bédogosmester volt, a rendőrség letartóztatatta. Feljelentést tettek ellene, hogy betört egy kereskedő lakásába és onnan értéktárgyakat tulajdonított el. Ajtay előbb tagadul próbált, majd örültséget szimulált. Csapzott haját félreverte, szemgolyóit káprázatos gyorsasággal kezdte forgatni szemüregében. Olyan arktikulátlan hangokat tudott torkán kiömlölni, hogy a rendőrtisztek megijedtek tőle és átkölték az elmeegógyintézetbe.

Hét hét múlva kiszabadult innen és a becsületes élet örvényére lépett. Társult Oros Károly foglalkozás nélküli fiatalemberrel és legközelebb megjelent Indig Oros kolozsvári hírlapíró lakásán.

— Torzs és Orosyól jövünk, — mutatkoztak be az elegáns, jómegjelenésű „szersz” és famulus. A furdókszánt leszereljék, hogy rendbe hozzák.

Ez természetesen abban az időben történt, mikor a házigazda nem volt otthon. Az értékes kazánt leszerelték, eladták és újabb kazánokat szereltek le.

„A törvényszéki elnök ur azt mondta...”

A rendőrségre egyre sürűbben érkeztek feljelentések a titokzatos szerelők ellen, akiknek nem tudták sem nevüket, sem lakhelyüket megadni. Nemrégén Petruson Leonida, a kolozsvári törvényszék volt elnökének lakásán jelentek meg.

— „A törvényszéki elnök ur azt mondta” stb. Természetesen „Torzs és Orosy” cégtől jönnek. A leszerelést arra az időpontra választották ki, midőn Petruson Leonida perészek tárgyalására Bukarestbe utazott.

A kazánt azután 1500 lejért eladták K. J.

annak igazán. Nagy bucsujelenet következik. Aude ökördüleb n valja meg imádatát és szerelmét és ezzel enged el halalos útjára völégényét. Ő maga völégényének házában marad. Előbb azonban arra kéri az ismeretlen katonát, hogy térjen meg is enhez és ne haragud on hazájára.

— Már azt hittem a mámor ormán járok — mondja Aude és most bucsuznom kell az életemtől.

— Ne vágyj az ormokra, mert minden ormon bitók meredeznek — válaszolja az ismeretlen katona, aki azzal a kényazerű hitel távozik, hogy ő is egyike a ma keresztrefeszített mártiroknak, akik utolsó percekben sírára fakadva, azt hiték, hogy megváltották a világot.

Tudják, hogy nem váltották meg. De az új, háború utáni nemzeték, mely reakciók és forradalmak poklában tovább kergeti ezt a szent fantomot, tovább is lankadatlanul a vártán vigyáz és várja, várja a messiást, aki sarlóvá hajlíja majdan a hardok kegyetlen élet...

Taray na y volt. Annjira minden páthosz nélkül játszott meg szerepét, annyira igaz és emberi volt, hogy minden szava szívünkbe markolt. Hangja élő zene, szavai a magyar nyelv minden szépségét kiragogtatják. Poór Lili szütsőa megrázó alakítást nyújtott. Mihályffy reg láttuk ilyen tökéletesen emberinek, ilyen igaznak. Poópis szütső. A rendezés izéss volt, de nem szütső a darab szimbólus tartalmához. De a dráma — az háborút, mert igaz és lelktökölökkelkedett — a francia írásművészet ma is törelen nagyságáról beszélt. (s. l.)

Fiatalokat és öregeket Dr. Páter-féle Köhögés elleni tea

meggyógyítja néhány nap alatt a köhögéstől, reaktívástól és a légzőszervek minden más bántalmától. Használja ezt a kiváló gyógyteát rögtön a hűlés kezdésén és jövőben meg lesz kímélve a hűléses bajok minden kínzó kísérő tünetétől.

Mindenki számára, aki hűlésre hajlamos és tüdőzékeny az időváltozásban szemben, Dr. Páter köhögés elleni teája és Tüdőteája megbeszélhetetlen értékű.

A Dr. Páter-féle gyógyteák minden gyógyszertáiban és drogériákban kaphatók. Postai széküldés utánvétel mellett a „CSILLAG” gyógyszerártár (Brassó, Hosszu utca 14) ööponti raktára által. Kérje levelezőlapra a Dr. Páter tanár új gyógyteáiról szóló tájékoztató füzet díjtalan beküldését az Amphora Résvénytársaságtól — Brassó.

Hirdessen az Uj Keletben

Kis rongyosok

Kita

Klebelberg a bizalmi

(Budapest, felvitőjától). A meg hallgatóság mellett akkor felt meg Andrák fejéredő pallóclóját az ism arólató azzal kezd és az összes egyezsidő Áiam Lij amikor ő a legke Amikor serelem. üttették oda Áid rendszeresítetnek hogy a Pázósé igenis van auton dicsértelölőket ol majd ugyanigy h eresztett ismeret

Ádám légal

Klebelberg ugyancsak külföld a kormányoznak hat kinevezési és ezt a jogot se ké nem h uszthajk

Magyarország Jankovich minisz fordult elő, hogy nékül neveztes polyi Károlyt, S sőt Káthy Lázár autonómia legels lenére neveztek. Állapot az, hogy ki önmagát és ig jön ki, ami fülles hogy felvél a k ahhoz hozzá, h ny-poszvolimo. ma szterrel szem sége: párt, kü ön borek, csak Voz éri magát kelte

Tala

Klebelberg rázzaja, hogy an méltó jelentőség kormány és az e képen nincs is k

Feg

Arra a sértő része az egyetem tettek Áiam te miniszternek, hogy tényrecc fegye egézségtelen áll hessenek az egy eretleges cseleke lyos és kellem elienzi, hogy az től kötött csak egyetem fegyala Tarul Szövetség tani kell a az i nls magát a

Nagyon kéri selöket, hogy smi ezt a moa napirenden tart

Pakots Józse amilyet beagratt

Kis

— Dr. Páter íróklubban. Az meretterjesző elő nap este feltizkor Ujságírószervezet előadást tart. Az most felhívja a k

18
ik, Áude
relőit és
Ö maga
ban arra
meg is en-
án járok
kell az
on ormon
ben katoná,
gy ő is
nak, akik
ék, hogy
Di az új,
forradal-
fantomok,
és várja,
majdan a
ához nél-
és embri
t. Hanja
szép-éget
ó alaki-át
kökeletesen
z. A ren-
ab simbo-
aot, mert
a irasnd-
(s. l.)
ik
nida haza-
en „szere-
ás alapján
bűnügyi
egédletével
most an-
rdőseobát
& Ozon-
ekel
tea
hőgéstől,
den más
egygy-
ben meg
en kinzó
lmos és
ben, Dr.
éja meg-
n gyógy-
k. Postai
ILLAG“
(4) öz-
on a Dr.
jékozató
ra Rész-
letben

A magyar kormány kírt Ádám professzor mellett

Klebsberg Kanó közoktatásügyi miniszter a parlamentben felvetette a bizalmi kérdést, mire a fajvédő interpellációjára adott válaszában mindenit elmondta

(Budapest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar akadémiai ülésén gyér hallgatóság mellett indult és az üléssem csak akkor telt meg egyszerre, amikor Csilléry Andrásh fajvédő képviselő előterjesztette interpellációját az ismeretes Ádám ügyben. A felvétel azonnal kezdődött, hogy az összes fakultások és az összes egyetemek sereglme az, hogy a zsidó Ádám Ljost kinevezték professzorrá, amikor ő a legkevésbé alkalmas arra az állásra. Súlyos sérelmet, hogy a kar akadémia ellenére ültették oda Ádámot és hogy külön tiszteletet rendszereztek az ő részére. Bizonyítgja, hogy a Pázmány Péter tudományegyetemnek igenis van autonómiája. Papírtapokról hozzászólásokat olvas fel ennek az igazolására, majd ugyanígy külföldi példákhoz hasonlítva lére eresztett ismeretét olvasza fel.

Ádám legnagyobb ellenfelei is kollegáinak elnevezése neveztek ki

Klebsberg Kanó prof. kultuszminiszter ugyancsak külföldi példákkal bizonyítja, hogy a kormányoknak mindenképp joguk van tanárokat kinevezni és szől a világban a fakultások ezt a jogot se kétségbe nem vonhatják, se meg nem hushathatják.

Magyarországon Eötvös József, Trefort és Jankovich miniszter ideje alatt számszerűsített fordult elő, hogy az egyetem meghallgatása nélkül neveztek ki egyetemi tanárokat. Korká polyt Karolyt, Salágyi Dzsó, Ráner Janost, sőt Kórhay Lászlót is, aki ma az egyetemi autonómia legbiztosabb védője, a fakultás ellenére neveztek ki professzorokká. Lehetséges állapot az, hogy a fakultás önmagát és így olyan kiképzésről fejlődjön ki, ami füllődté teszi a levegőt. Kijelenti, hogy felveti a kérdést, mert ő sohasem járul ehhez hozzá, hogy az egyetemi fakultások „nyitva legyenek” mondassanak az alkotmányos miniszterrel szemben, percekig éjjelez az egyetemes párt, különösen Görgyék és Kállay Tiborék, csak Vicsián, Krüger és néhány társ éri magát keblemetlenül.

„Tulajdonképpen nincs is konfliktus”

Klebsberg ezek után mosolyogva magyarázza, hogy amiket mondott, azok csak elméleti jelentőségű kijelentések, mert hiszen a kormány és az egyetemi tanács között tulajdonképpen nincs is konfliktus.

Fegyelmi tudal a sértetők ellen

Arra a sértő levélre, amelyet az ifjúság egy része az egyetem két tanárának aláírásával juttatott Ádám tanárhoz, az megjegyzése a miniszternek, hogy az egyetemi hallgatók ilyen tényre fegyelmet uton felelhetnek, ellenben egészségtelen állapot az, hogy olyanok is lehessenek az egyetemi ifjúság vezeterei, akiknek esetleges cselekedeteiért az ifjak viselik a súlyos és kellemetlen következményeket. Ő nem ellenzi, hogy az ifjúság szervezkedik, de vezetői között csak olyanok szerepeljenek, akik az egyetem fegyelmi szabályait alá tartoznak. A Tanul Szövetség szabályait feltétlenül módosítani kell a az ifjúságok szigorúan kell tartani magát a fegyelmhez.

Nagyon kéri a s jót, mint a képviselőket, hogy semmi olyat ne kövessenek el, ami ezt a most már leegyszerűsödött kérdést napirenden tartaná.

El az Igazi bűnös

Pakots József nem az ifjúságot hibáztatja, amelyet begrattak, ellenben az a véleménye

Kis rongyosok

— Dr. Paál Árpád előadása az Ujságíróklubban. Az Ujságíróklub által rendezett ismeretterjesztő előadások sorozatában e héten, vasárnap este fél tízkor dr. Paál Árpád képviselő, az Ujságírószervezet elnöke a buharesti parlament előadást tart. Az előadásra a klubvezetőség már most felhívja a klubtagok figyelmét.

hogy a miniszter gyöngéregé a dolgok elfajlásának oka. A szélsőségesek hangosították, hogy

Ma kezdődik Stefanov Boris kommunista bűnpörének tárgyalását

Marcel Cachin nem érkezett meg Rómába

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi hadbíróság holnap reggel kezd meg a kommunista kémkedéssel vádolt Stefanov Boris bűnpörének tárgyalását, amelyre közel 300 tanult idéstek be.

Az „Universul” értesülése szerint a kormány elrendelte a szociálisták vezérigazgatójának, tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy Cachinnek az országba való eljövését a határ-állomásokon megakadályozzák.

Tegnap este egyébként a díkok egy nagy csoportja vonult ki az északi pályaudvarhoz abban a hiszemben hogy a francia kommunista

inkább megbuktatják a minisztert, de Aeamot sem engedik katedrához jutni. Hogy a helyzet idáig mérgesedett, abban oroszian-része van a fajjogi világnézetet hirdető tanároknak és annak a gyűlöletteljes szellemnek, amelyet a numerus klauzuz nyomán vittek egyetemen falai közé. A miniszter válaszában tudomásul veszi.

Csilléry próbái még felelni a miniszternek, de hamar befejezi. Klebsberg válaszában az egész Ház elfogadta.

képviselő a nagyváradi vonattal érkezik. A szakszervezetek körpontjának titkárságára viszont számos munkás is megjelent az állomáson, hogy szimpadantólátás rendezzenek Cachin mellett. A két tábor között a perreazon összefüggések törőntek, mire a pályaudvari rendőrség két kézenlőben tartott csendőrszánd segítségével kifűrtette a perreont és szétrozlatta ugy a díkokat, mint a munkásokat.

Az „Universul” jelentése szerint 75 kommunistát az új folyamán letartóztatottak és Jilavába szállították, köztük vannak a szakszervezeti tanács részéről Imre Aladár és Schalm Oszkar ismert munkásvezetők is.

Szülőföldjén temetik el Grozavescut, mint a nemzet halottját

Beszámítható állapotban volt-e Grozavescu? Tízezer dollárra volt biztosítva

Bécs, február 17. A tragikus véget ért nagy román operatőres, Grozavescu Traian lakásán egy mást érik a részvétlétogatások. A látogatókat a tragikusan elhunyt művész hoga, a gyilkosság egyetlen szemtanúja fogadja. A fiatal leány a látogatóknak elmondotta, hogy mára várja édesanyjának megérkezését: Lugosról, aki még nem tudja mi történt fiával, mert csak annyit merék megtáviratozni neki, hogy fia balesetnek esett áldozatul.

Grozavescu lugosi családjának intézkedésére a művész koporsóját egyelőre nem zárják le, hogy eltemetése előtt édesanyja megegyezzen láthassa halott fiát. Grozavescut nem Bécsben fogják eltemetni, hanem hazahozzák szülőföldjére. Grozavescu holttestét a bécsi román templomba szállítják át, ahol fel fogják ravatalozni.

Grozavescut egyébként a román nép nemzeti halotjának tekinti s a nemzet halottjaként fogja eltemetni.

Nagy bécsi orvosok véleménye a gyilkosság ludító okairól

A ma megjelent nagy bécsi lapok nemes tanárokat szólaltatnak meg, arról a kérdéssel, hogy

vajjon beszámítható állapotban követte el tevő Grozavescut, vagy nem és lehet-e ellene előre megontolt gyilkosság címén vádat emelni. A szakvélemények megegyeznek abban, hogy bár organikus elmébej esztései nincs zó, de lehetséges, hogy a véskőig fokozott téletékonyság pilanustnyilg megzavarta a szrencsedén aszony ezét. A gyilkosság elkövetésekor bizonyára olyan állapotban volt, mint aki tildősi mániában szenved.

Meennyi vagyont hagyott hátra Grozavescu?

Grozavescu meglehetősen nagy vagyont hagyott hátra. Lugos környékén az utóbbi időben szép birtokot is vásárolt. Azt még nem tudja, hogy maradt-e utána végrendelet, de a hatóságok ma megjelentek lakásán és mindent zár alá vettek. Grozavescu nemrégiben a Phoenix életbiztosítási társaságnál tízezer dollárra biztosította magát felesége javára. Ez is azt mutatja, hogy a tenorista csupán feleségéről akart gondoskodni, bár célsősap ember hírében állott. Arról, hogy a merénylő aszony megkapja-e a biztosítási díjat, még nem döntöttek.

Bratianu Jonel kapcsolatot keres Maniuval?

A buharesti sajtó mind nőtt Bratianu Jonel kezét szimatolja. Maniu bír szerint visszautastotta a liberálisok közeledését kísérletét

(Bucuresti-Bukarest, február 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi sajtó néhány nap óta új belpolitikai érdességet talál fel olvasóinak. A cikkek, amelyek különböző belpolitikai kombinációkat regisztrálnak, egy pontban megegyeznek, hogy az állítólagosan készülő belpolitikai események mögött a liberális párt, illetőleg Bratianu Jonel áll. A legújabb újság-cikkkel valólagos misztikus mondatokót fonnak a liberális vezér aszkja köré a minden egyes megmozdulás mögött Bratianu Jonel rejtelmes kezét keresik.

A liberális pártvezér minden csalkedőből, minden eljett szavából nagy horderejű politikai kísérletekre következtetnek. Az Ave rescu kormány megalakulása óta Bratianu Jonel, aki jogszertint szenátor, tegnapelőtt jelent meg először a szenátusban. Bratianu Jonelnek ez a szenátusi látogatása”elég ok volt arra a buharesti sajtónak, hogy másnap haszbokon keresztül jelentas: a liberális párt egy Pressa-kormány újat egyengeti.

Amikor Lupu dszidens atelőját megkezdte, a buharesti sajtó nagyrésze ugyancsak Bratianu Jonelnek tudta be a nemzeti parasztpárt egyébe megbontásra irányuló kísérletet.

A „Cavatul” mai száma pedig arról ír, hogy Bratianu Jonel most már nem Lupan, hanem Maniu Gyulán keresztül keres közeledési kapcsolatot a nemzeti parasztpárttal. A lap szerint a pártalóznál tárgyalásokat liberális részről Luculetz volt bezarabálai miniszter kezdte meg, aki a nemzeti parasztpárt tagjaia keresztül formális proposíciótt tett Maniunak az együttműködésre. A régi nemzeti párt fiatal tagjai tudvalevőleg hajlanak a liberális párt felé való orientációra és így a „Cavatul” szerint Luculetz könnyen rávettes oset arra, hogy Maniunál a közeledés útját egyengessék.

A „Cavatul” szerint a liberális párt az együttműködés érdekében megfelelő engedelmekre hajlandó és csupán egyetlen feltétele van, hogy a nyilvánosság előtt Maniu és nem Bratianu Jonel legyen a kezdeményező.]]

A Cavatul arról is tud, hogy Maniu Gyula a pártalóznál kísérletet kategórikusan visszautastotta, még pedig arra való hivatkozással, hogy közle és Bratianu Jonel között egy igen fontos állampolitikai kérdésben mélyreható nézeteltérések vannak, amelyek a két párt együttműködését lehetetlenné tessék.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemmel érdeklődő és bányászati munkásság alaplapja.
 Szerkesztők: Gieszkalay János és dr. Marton Károly
 Főszerkesztő dr. Marton Ernő.
 Az Új Kelet cikkjeinek utánnyomását azok a forrás megjelölésével engedélyezik meg.

Az angol feminista irónót egy újságíró megkérdezte, hogy a fodrászútlakban a fodrászútlakot, vagy a férfi fodrászútlakot kedveli-e jobban, mire az irónó ezt válaszolta:

— Inkább a fodrászútlakot, mert a férfiakat általában szorosan elrendelt helyzetben látom, egyébre úgy sem való.

Edith Shackleton, szintén feminista író a körkérdésben mindegyikre ráduplázta: "Te csak halgatni, hogy mennyi dörög?"
 — A férfi fodrászútlakot szívesebben viselném. Már abban az időben, mikor vadászni járt, hogy tépálja magát a családját, otthon is, a család ranglétráján alacsonyabb helyet foglalt el, mint a nő, mert nyílalt, puzdrával vadászra léni sokkal szolgáibb foglalkozás, mint otthon ülni, főzni, gyermekeket nevelni. Nincs egyetlen szabály sem, aki annyira le tudna mondani egyéniségerőit, mint a férfi. Melyik szabályt hagyja ott a tulajdon lelkét, a tulajdon akaratát, mikor állni kezd a házban? De minden szolga, minden inas megteszi ezt. Látszik e egy holt lányt, aki melyen hajbókol előttem, edeskesen mosolyog és hizeleg, mint a farkát óvóvalgató kutya, csak azért, hogy megnyerje kegyeteket? A legkisebb társaságban így alakodik, de a boldi lányoknak meg van a maguk egyénisége, azok emberien viselkednek a vendékekkel, magasztódnak, ha nem világosan közlik a szándékukat és főhíborodnak azon, hogy miután egy pár kegyűt vetűnek, még egy féltucat zsebkendőt is akarunk vásárolni. Mindenki tudja, hogy a lányok már kis korukban verik a fukat és anyáskodnak velük, hogy egy tanítónő sokkal inkább tekintélyt tud tartani, mint egy tanító, hogy egy nő semmit se bír el kevésbé, mint azt, hogy a férje fölényt mutasson vele szemben. A férfi egyenesen rosszul érzi magát, ha magasba állítják, úgy tetszik neki, hogy nagyon is ki van tevé az érdeklődésnek, hogy veszedelmében van. Az a férfi, aki félni akar tartani ezt a helyzetet és lelket akar magába venni, durvaságra, izléstelenségre vetemedik. Ellenben, ha papucs alatt tartják őket, ha állandóan megalkaszták, gancsoják, hisztikus, féltékeny jelenetekkel és büntető csenddel sarokba szorítják, vagy megvetik, akkor mindnyájuk boldogok.

Ma lehet erre felelni? Sarridberg, ha éne, meg tudná adni rá a választ.

— Dr. Ligeti Ernő előadása a Zsidó Nemzeti Szövetség kulturstágyán. Dr. Ligeti Ernő, a kiváló publicista és író, szombaton este 8 órákor a Ferdinánd-úti neológ elemi iskola termében előadást tart „A francia zsidóság kulturális és társadalmi helyzete” címen. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— A Jugoszláv kormány hajlandó revízió alá venni a görögökkel kötött megállapodásokat. Athéni jelentik: A jugoszláv kormány közölte a görög kormánnyal, hogy hajlandó revízió alá venni a görögökkel Párizsban kötött, de az a erősen megtámadott megállapodásokat. Ezzel a revízióval Jugoszlávia Belgrád és Athén közötti sorompókat akar állítani Olaszország további balkáni előnyomulásának. Jugoszláv politikai körök véleménye szerint ezt a tervet Anglia is helyesli.

A lej emelkedése biztosítottak látszik. Városunk egyik tekintélyes kereskedő tegja a következő sűrűsöt kapta egyik bukaresti agyónoktól: Reducti preturilor la ciorapi, pentru ca leul sa urcat. Agent. (Harisnyák árát szállítsa le, mert a lej emelkedik.) Ennek alapján a sűrűny címzetje Sipoș kereskedő, egy a harisnyák, mint az összes egyéb cikkjeinek árát alapos revízió alá vette és azoknál nagy áreszállításokat eszközölt. A sűrűny eredetije közönségre van kitéve a Sipoș cég kirekátban Calea R. g. Ferdinand 8 szám alatt.

Egységes front készül Kinában az idegen uralom lerázására

A kantonok tönkrevérték a sanghaji kormányzó csapatait. Chamberlain mérsékletre int az orosz kérdésben

(London, február 17. Az Új Kelet tudósító jától.) A schessam eléggé megbízható angol tájékoztatói iródnak jelentése szerint, melyek eddig is a legellenőrzhetőbb híreket közölték a kínai eseményekről, San Csung Feng, Sanghaj kormányzója Csokiang tartományban nagy vereséget szenvedett. Csapatait az ellenzék viszeszoritotta, ugyanannyira, hogy Hangou elestere lehet számítani. San Csung csapatai nagyobbak voltak, mint a kanton csapatok, de a fegyverem a harc folyamán felbomlott és a koraárvány csapatának egy része átszart a kantoniakhoz. San serege még Sanghajtól 100 mérföldnyire áll és újabb visszavonulásra kényszerült. Csung-Colin, a déli tartományok kormányzója állítólag csapatokat küldött a sanghaji kormányzó segítségére, hogy a kantonok újabb fenyegetését elhárítsa.

London, február 17. O'Maly, kanton angol megbízott értesítést küldött külügyminiszterének, amelyben jelenti, hogy a kantonokkal való tárgyalásai szert kellett félbeszakítania, mert Csen külügyminiszter olyan kérdéseket vetett fel, amelyekről csak a kantonok hozzájárulásával tárgyalhat. Illetékes angol politikai körökben az a vélemény, hogy az angol kormány hozzájárulását fogja adni ahhoz, hogy O'Maly újabb tárgyalásokat kezdjen a kantonokkal.

* Elsőrangú tisztviselők vannak nálunk előjegyzésben. Csegek és válsatok, akik liyencet igényelnek, forduljanak bizalommal az Alkalmazottak Szövetségének hivatalos osztálsához Strana Mllosa No. 6 „Metropol” épület.

— Kette a dísznőölba újszülött gyermekét Beszterci tudósítók jelentik: Brozer beszterci földbirtokos fiatalon családja teg napelött éjszaka egy gyermeket szült. Hogy bűnének gyűlöletét meg szabaduljon, a gyermeket egy listesszába tette és a dísznőölba dobta, remélve, hogy az újszülött a hidegben megfagy. Reggel, amikor a gasda az istállóba ment, gyermekszírásra lett figyelmes. A hang után igazodva, megtalálta az ölba dobott gyermeket. Azonnal megtegte a rendőrségen a feljelentést, melynek alapján a lelketlen anya ellen megindult az eljárás. Egyelőre mindkettőjüket börtönbe állították a kórházba.

— A bécsi „Férfijogok ligája” szimpátiájáról biztosította Chaplin. A felesége miatt Amerikában hajót a alá helyezett Chaplin tragikus orosz Európában is nagy konsternációt keltett és mint az Újvilágban, itt is két tábor alakult ki a közvéleményben. Az egyik tábor, amely főleg férfiből rekrutálódik, Chaplin felesége és anyósa ellen foglalt állást, akik híre szerint előre megfontolt szándékkal készítették elő a válási botrányt, hogy megkérdésítsék a világhírű filmkomikus véres verpekkel szerzett horribilis vagyonát. A nők viszont nem tudják megbocsátani Chaplinnek, hogy — amint a felesége híreszteli — nem volt hajlandó a már meglevő ketfőnél több szimpolgárt szálítani az Egyesült Államoknak. A különböző pártállásnak megfelelően Chaplinnek rengeteg híve és engesztelhetetlen ellenzéke van úgy Amerikában, mint Európában, akik aktív módon is beletolynak a művész és felesége közötti házasságba. Így például a Bécsben alakult „Férfijogok ligája” legújabb tennett ülésén elhatározta, hogy szimpátiáján minden érééről fogja biztosítani Chaplinét — szerintük — a nők hatalmi akor okát — gának áldozata. A határozat tiltakozása a kettőfűt i házasságjog ellen, amely valószággal jog nélküli szabotázsa abszonyítja le a férfit.

— Razzia egy budapesti leányiskolában a selyembarisnyára és a rövidszknya ellen. Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a német országai példán felbuzdulva, a magyar külügyminisztérium is rendelkezést adott ki, amely szigorú erkölcseredészeti intézkedéseket lép ettől életbe. A rendelkezést szerint például az a férfi, aki az utcán megzsolítja, elkísér, vagy sértő módon fixiroz annak skerata ellenére egy magányos nőt, súlyos pénzbüntetésben részesül. Ugyanennek a rendelkezésnek az alapján a főváros

mánnyal.
 London, február 17. A ma reggel megjelenő angol lapok a minisztertanácson elhangzott szenvedélyes viták anyagát közlik, amelyek az angol orosz diplomáciai viszony megszüntetésének kérdése körül zajlottak le. A minisztereket, akik agresszíven követelték a szakítást Oroszországgal, Chamberlain külügyminiszter mérsékletre intette, hangsúlyozva, hogy amennyiben Angliából kikergetnek a szovjet megbízottakat, ezzel az angol kereskedelemre hárulna súlyos hátrány és csak az angolellenes propaganda élesedne ki.

A „Times” értesítése szerint a kormány az alcházban üresította a pártok képviselőit, hogy tapogatózásnak kerülésükben szándékoznak, hogy a választók többsége kivánja-e az Oroszországgal való összeköttetés megszüntetését? A kormány el van szánva arra, hogy nem ragadtatja el magát ebben a kérdésben elhamarkodott lépése és mindenképpen az ország és a világbéke szempontjait tartja szem előtt.

London, február 17. A „Daily News” pekingi jelentése szerint ott nagy agitáció indult meg az északi és kantonok meggyőzésére érdekében. Csen-Colin hajlandó kompromisszumra, amely egységes frontot hozna létre az idgenek ellen.

Veres Pálné-utcai leánygimnáziumában ma razzia tartották a rövid szoknya és selyem harisnya ellen. Azokat a növendékeket, akik triszziu harisnyát, vagy térdén felül szoknyát hordtak, szonnal hazaküldték azzal a szigorú utasítással, hogy huzanak fekete harisnyát és hosszú szoknyában jelenjenek meg az iskolában. Az intézet tanári kara konferenciára gyűlt össze, amelyen elhatározták, hogy a jövőben azokat a leányövendékeket, akik rövid szoknyát, selyemharisnyát, vagy ékszer hordanak és szikpirosított használnak, eltávolítják az intézetből.

Underwood
 a világ legjobb rögépe. Gyári leokat Róvász
 Béla papírkerek-désében, Marosvásárhely

Csodálatos és rendkívül hatálos alakítást produkál.
Lidia Lipkowska
 a világhírű énekesnő a Bohémélet Mimi szerepében, amely ma, pénteken este kerül előadásra
 a Román Operában

Brassó és vidéke leg-elsőelölbb közönségének urisزابوسága
Concurenta
 első helyen vezet
 Tehenplac 4. Brassó. A furdóvel szemben.
Szövetraktár
 Saját készítményű kész férfi- és gyermekruhák

MORAVETZ
 ROMANIA ZENEMÜKÖZPONTJA
 TIMISDARA
 MINDEN ZENEMÜVET RAKTÁRRÓL SZÁLLIT!
 Jegyzékek ingyen

— A volt hait abba, h...
 Míg a háboru...
 ségnak kitűnő...
 személyében, ak...
 prára és a...
 választották meg...
 szerették, öt év...
 dollár. Meghí...
 nagy templom f...
 az újvilágba. Gr...
 és sikerült neki...
 félrekerült dollár...
 vett rajta és né...
 pesti rokonainak...
 is szállott Ham...
 gyorsvonaton fat...
 tamadták meg é...
 Az izgalom anny...
 hogy betegin ér...
 magyar konzulá...
 korbáza szállito...
 leg szőlították...
 következtében G...
 nsp mulva folyt...
 Becsig juthatott...
 rosszul lett, ug...
 szállítani, de egy...
 meghalt.

— Izgalma...
 Budapestről jelen...
 dott le ma dé...
 Wittenbünger Ist...
 lésből hazatérve...
 huzáves scharo...
 vágta az eszony...
 fatni kezdett, de...
 az utcán, a járók...
 kézitásbáját. A r...
 is fogták. Kötű...
 gépszerelő, aki m...
 támadásokat. Let...

— Egy é...
 ban, Kairóból j...
 korzón vasárnap...
 revolverlövés zaj...
 ki az utcára, fű...
 járókelők remítte...
 kosrendőr azonta...
 erre visszafordult...
 nek volt még az...
 Mindketten megh...
 let tulajdonosát é...
 kött rablónak a z...

Száz évig...
 Londonkól jelent...
 Mathias Nicoli, N...
 angol és amerikai...
 lenesen hosszú é...
 morubb nap a sz...
 hinni, — mon...
 az ég ezt a hossz...
 a százéves ember...
 giai csoda vagy...
 haszna ezen a vi...
 héra van már, ne...
 mind meghaltak...
 feleslegessé vált...
 metlen tolakodás...
 csoda! És még...
 megünnepelni szá...
 belénk oltotta a...
 ragasztódást. Eg...
 még magam is sz...

— Izgalma...
 lita hitközség...
 pestről jelentik:
 vasárnap megtar...
 a pesti zsidóság...
 írtuk, tegnapi He...
 rabbjává választ...
 lasztást ellenző k...
 beadványt intézél...
 hogy a közgyűlés...
 döntsenek a vezet...
 beadványt az hoz...
 választmányi ülés...
 számokat tettek...
 számban vonulna...
 hogy megakadály...
 határozat meghoz...

Urdesse

Tavaszi ruhák olcsó festése, tisztítása megkezdődött CNK-nél, Cluj

KÖZGAZDASÁG

Tőzsde

A piac ma is lanyha és fizletlen volt. Bukarest és Temesvár rengeteg árut kínáltak, de vevő alig akadt valamire.

Devizák	Köszvény	Zürich		Párizs	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New York
		nyitás	zárszó						
Zürich	3860-3870	—	—	490 ³ / ₄	3610	1100 ¹ / ₂	13657	649 ¹ / ₂	1923 ¹ / ₂
New York	174-175	51994	530	2550	174	57220	710	3376 ¹ / ₂	—
London	848-850	2522	2522	12378	816	2776 ³ / ₄	344220	16885	48106
Párizs	690-700	2037 ¹ / ₂	2038 ¹ / ₂	—	690	2245	2785	13260	392
Bécs	760-770	2240	2242 ¹ / ₂	110	760	2437 ¹ / ₂	3067	146	481
Prága	520-523	1540 ¹ / ₂	1540 ¹ / ₂	7550	520	1694 ³ / ₄	2103 ¹ / ₂	—	296 ¹ / ₂
Budapest	3060-3070	9090	9090	—	29	—	12408	591 ¹ / ₂	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	913 ¹ / ₂	—	315	1005	1247	5944	178
Bukarest	—	300	300	1485	—	324 ¹ / ₂	409 ³ / ₄	1970	58
Varsó	—	5300	5805	—	19	6385	7909	377 ³ / ₄	—
Bécs	2460-2470	7322 ¹ / ₂	7322 ¹ / ₂	—	2455	8060	—	476 ¹ / ₂	—
Berlin	4140-4160	12320	12320	—	41 ³ / ₄	13564	16821	80010	—

Száz leli árfolyama: Zürich (utó) — — —, Párizs 1485 Budapest 324¹/₂, Bécs 4097³/₄, Prága 1970

A volt kassai zsidó főkantor belehalt abba, hogy kirabolták. Kassáról jelentik: Már a háború előtt a kassai zsidó anyahitközségnek kitűnő főkantor volt Grünwald Sámuel személyében, akinek jóhíre hamarosan eljutott Budapestre és a Rombach-utcai imabáz főkantorán választották meg. Grünwaldot Pesten is nagyon szerették, öt évvel ezelőtt azonban őt is elfogta a dollárkríz. Meghívást kapott Amerikába az egyik nagy templom főkantorai állására és ki is hajózott az újvilágba. Grünwaldnak kedvezett a szerencse és sikerült neki tekintélyes summát gyűjteni a félrekerült dollárokból. A honvágy azonban erőt vett rajta és néhány héttel ezelőtt jelezte budapesti rokonainak, hogy hazatér. Szerencsésen partra is szállt Hamburgban, de a hamburg-berlini gyorsvonaton fatális támadás érte. A vonaton rablók támadták meg és minden dollárjától megfosztották. Az izgalom annyira megviselte Grünwald Sámuel, hogy betegn érkezt meg Berlinbe. Itt a berlini magyar konzulátus vette gondjába, mentőkocsin kórházba szállították és budapesti nővérei táviratilag szólították beteggyárhoz. A gondos ápolás következtében Grünwald jobban lett és néhány nap múlva folytatta útját Budapest felé. De csak Bécsig jutott el. Az csútrák fővárosba érve, ismét rosszul lett, úgy, hogy ismét kórházba kellett szállítani, de agyvérzést kapott és a múlt héten meghalt.

Izgalmas rablótámadás Budapesten. Budapestről jelentik: Izgalmas rablótámadás játszódott le ma délelőtt a budapesti Villányi-úton. Wittenbürger István főmérnök feleségét, bevásárlásból hazatérve, mikor a kapun befordult, egy húszéves fiatal szolgáltatta meg és öklével fejbe vágta az aszeményt. Az uriaszony sikoltozni, majd futni kezdett, de a rabló utána vetette magát és az utcán, a járókelők szemelátára kitépte kezéből kézitáskáját. A rablót rögtön üldözőbe vették és el is fogták. Kitért, hogy Szabó Lászlónak hívják, gépszerelő, aki már többször követett el rablótámadásokat. Letartóztatták.

Egy ékszerbataló vérengzése Kairóban. Kairóból jelentik: az I. Fuadról elnevezett korzón vasárnap délelőtt egy ékszerüzletből több revolverlövés zaja hallatszott, majd egy férfi ugrott ki az utcára, füstölő revolverrel a kezében. A járókelők rémülten menekültek a korzóról egy titkosrendőr azonban üldözőbe vette. A menekülő erre visszafordult és hasbalötte a detektívet, akinek volt még annyi ereje, hogy lelője támadóját. Mindketten meghaltak. Az ékszerüzletben az üzlet tulajdonosát és fiát holtan találták. Az agyonkört rablónak a zsebe tele volt ékszerekkel.

Száz évig éni a legnagyobb csapás. Londonból jelentik: Érdekes előadást tartott dr. Mathias Nicoli, Newyork egészségügyi főbiztosa az angol és amerikai orvosok nagygyűlésén a rendelkezés hosszú életről. Kifejtette, hogy nincs szomorubb nap a századik születésnapnál. „Azt kell hinned, — mondotta — hogy büntetésül méri rá az ég ezt a hosszú életet némelyik emberre. Hiszen a százéves ember már nem is ember, hanem biológiai csoda vagy élő statisztikai adat. Mert semmi haszna ezen a világon: még magamagának is terhére van már, nemcsak másoknak. Barátai, ismerősei mind meghaltak már és ő egyedül lézeng a számára feleslegessé vált életben. Tünie kell minden kellemetlen tolokodást mert ő már nem ember, ő csak csoda! És mégis, van e ember, aki nem szeretné megünnepelni századik születésnapját? A természet belénk oltotta a hatalmas vágyat: az élethez való ragaszkodást. Egy bizalmas vallomást teszek most, még magam is szeretnék százéves csoda lenni.

Izgalmasnak ígérkezik a pesti izraelita hitközség vasárnapi közgyűlése. Budapestről jelentik: A budapesti izraelita hitközség vasárnap megtartja rendkívüli közgyűlését, melyet a pesti zsidóság nagy izgalommal vár. Mint megírtuk, tegnap Hevesi Simont Budapest vezető főrabbi-jává választották meg, amely ellen a megválasztást ellenző képviselőtestületi tagok közül huszan beadványt intéztek a hitközség elöljáróságához, kérve, hogy a közgyűlésen névszerinti titkos szavazással döntsenek a vezető rabbi állás betöltése ügyében. A beadvány azt hozza fel indokolásul, hogy a keddi választmányi ülésen a szavazás arányszámáról hamis számokat tettek közzé. A Fischer-pártiak teljes számban vonulnak fel a vasárnapi közgyűlésre, hogy megakadályozzák a megkísérelt törvénysértő határozat meghozatalát.

Huszszaízalékkal olcsóbb lett a konstanci kikötőbe szülő gabona-áruszállítványok vasuti tarifája. Bukarestből jelentik: az államvasutak vezérigazgatósága elhatározta, hogy a konstanci kikötő forgalmának fellendítése érdekében az odairányuló gabonaszállítványok vasuti fuvardíját csökkenteni fogja. A rendelkezés szerint a burgonya, gabonafélék, maláták, főszelvények, olajmagvak, olajpogácsák, mindentőlke vetőmagvak, liszt, korpák és egyéb gabonaárlemények, hűvelyes élelmények és az olajpogácsák készült liszt, amelyet Konstanca-ba adnak fel, huszszaízalékos tarifakedvezményben részesül.

Csehszlovákia ismét redukálta a fa és rotációs papír vasuti tarifáját. A pénzügyminisztérium külkereskedelmi statisztikájának ismertetésével kapcsolatban megemlíteztünk arról a súlyos jelenségről, hogy Románia fakivitelét a jugoszláv, de különösen a csehszlovák konkurencia teljesen megbénítja. A cseh faipar azonban nem elégszik meg ezzel a térdhítással, hanem újabb piszokokról igyekszik a romániai árut kiszorítani. És ebben a törekvésében legteljesebb támogatásban

részesül a prágai kormányfőökos kiviteli politikájából kifolyólag. Amíg ugyanis Romániában a horribilis szállítási költségek és a magas vám teszi versenyképtelenné a belföldi fát, addig a csehszlovák államvasutat a rotációs papír és a fa vasuti tarifájának exportrelációkban számos vonatkozásban újra le-szállította.

Kongresszusra készülnek a romániai erdőtulajdonosok. Február 20-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a romániai erdő tulajdonosok megtartják első kongresszusukat a bukaresti Cara Padurilor székházában (Bulevardul I. C. Bratianu 57 bis.) A kongresszus napirendjén a következő kérdések szerepelnek: Az erdőipar fontosságának megfelelő állami támogatása, az erdőkiszájtási kérdés, erdőzeti adók, az ugynevezett improvizációs törvény sürgötése, végül egy erdőzeti hitelintézet létrehozása.

Forgalmi adót kell fizetni az importált kénsv után. A pénzügyminisztérium utasította a vámhivatalokat, hogy a külföldről behozott kénsv után a rendes vámilletékek mellett egyszerűsákos forgalmi adót is kell fizetni. Ezt az intézkedést, amely a belföldi kénsvgyárak támogatását célozza, a pénzügyminisztérium asszal indokolja, hogy a kénsv nem tekinthető nyersanyagának és így törvény szerint forgalmi adó alá esik.

Az arany és ezüst új beváltási ára. A világgiazi irányzat figyelembevételével a nemességének ármagállapító bizottsága az arany belföldi árát kilogramonként 118.466 lejben, az ezüst árát 3197 lejben állapította meg. Az új árak február 28-ig maradnak érvényben.

Nyolcvanhétmillió aranykoronás passzivummal zárult Magyarország külkereskedelmi mérlege. Budapestről jelentik: Magyarország külkereskedelme 1926-ban az elmúlt évekhez képest fejlődést mutat, a külkereskedelmi mérleg azonban még most is 87 millió passzivummal zárult. Magyarország importja 1925-ben 739, 1926-ban 835 millió koronára rugott, Magyarország exportja pedig 1925-ben 700, 1926-ban viszont 748 millió aranykoronát tett ki. Megállapítható, hogy Magyarország exportja és importja növekedésben van, az import azonban sokkal nagyobb mértékben emelkedett, mint ahogyan az az exportnál tapasztalható. Magyarország importja a facikkokban a legerősebb: 1925-ben 72 millió, 1926-ban pedig 90 millió aranykoronára értékű fát importáltak Magyarországra. Emelkedésben van Magyarország szénimportja is, amely az 1925. évi 46 millióról 1926-ban 51 millió aranykoronára emelkedett. Ami az exportot illeti, Magyarország 1925-ben 63 millió, 1926-ban pedig 116 millió korona értékű buszt exportált, ezzel szemben az 1925. évi 103 millió liszt kivitel 1926-ban 70 millió aranykoronára csökkent, amiből kitűnik, hogy a magyar malomipar helyzete 1926-ban lényegesen rosszabbodott. A lisztexport 1925-ben Magyarország kivitelének 15 százalékára rugott, 1926-ban pedig nem érte el az egész kivitel 9 és fél százalékát sem. 1926-ban a

Select-mozgó

Öfensége házassodik

A szezon egyik legjobban sikerült bohózata, 8 hosszú felvonásban. Főszerepben Liane Haid (a Schellenberg testvérekből ismert művésznő), Ellen Kurthy és Marion Oscar. A cselekmény I. Ferencz József császár udvarában folyik.

Monopol filmcentr:

Urania-mozgó

Maire Windsor gyönyörű művésznő

A Sahara fia

csodálatos rendezésű filmben. Eredeti felvételek a végtelen sivatagból. Film készítésénél arabok, tevék és lovak ezrei működtek közre.

Apollo-mozgó

Newyorki leánykereskedők.

Szenzációs dráma a newyorki rendőrség életéből. Monopol Concordia

Urdessen az Új Keletben!

jelenő
ngzott
yek az
tetésé-
ereket,
Orosz-
nérsék-
nyiben
ttakar,
súlyos
aga da

rmény
asóit,
nybar,
O szes-
eméré?
em ra-
hamar-
g és a

pe-
indult
gyezése
romisz-
étre sz

na raz-
em ha-
k tes-
oknyát
szigoru
ya és
olában.
t ő sze,
zoat a
oklyát,
és ajak-
zéből.

ész
ely

a
szá-
erül

a
aga
selben,
bá-ban
mben.
ár
ruhák

Z
NTJA
RRÓL
en
Cluj

Magyarországból exportált gabona csak egy negyed részben került a külföldre liszt formájában, ezzel szemben 1924-ben a gabona 51 százaléka, 1925-ben pedig 45 százaléka liszt formájában exportáltak külföldre. Magyarország külkereskedelmi mérlegének 87 millió passzívumát nagyrészt a liszt-kivitel visszafeloldása okozza.

Az importált ásványvizek különilletéke. A költségvetési törvényjavaslatra való hivatkozással a pénzügyminisztérium értesítette a vámhivatalokat, hogy a külföldről importált ásványvizek után ebben az évben is ávegenként 25 bant illetéket kell fizetni. Éppen ezért az ásványvíz importőrök kötelesek a vámnál felmutatni valamelyik pénzügyigazgatóság nyugtáját arról, hogy a szállítmány darabszámának megfelelő illetéket letesztették.

Elhívták a vad és a vadbőr kivitelét. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium közreműködésben értesítette az összes vámügyi hivatalokat a földművelésügyi minisztérium azon határozatáról, amelyben sürgősen megtiltja bármilyen vad és vadbőr kivitelét. A tilalom máderákra is vonatkozik.

Szabaddá tették a fémhulladék kivitelét. A tegnapi „Monitorul Oficial”-ban megjelent dekrétum értelmében a kormány megengedte a rézhulladékok speciális exportációját, melynek kivitelére vámja kilométerenként 5 lej, amelyhez kompenzációs díjat nem számítanak fel. Ez az intézkedés február 20-án lép életbe.

Árverési napló. Február 22-én délelőtt 11 órakor a hadügyminisztérium inténdaturájánál Cal. Grivitel 78. nyilvános árverés lesz a hadsereg 1927. évi pamut- és gyapjúharisnya, kesztyű és takaró szükségletének ellátására. Az árverésen csakis bejegyzett céggel rendelkező gyárak és trikotázsműhelyek vehetnek részt, amelyek az előírt időpontra a vállalt szállítmányokat át tudják adni. — Március 8-án déli 12 órakor a krasszóvárosi hidászati hivatalnál nyilvános árverésen kiadják a Lugos-Boksanbánya-Resica, Aulina-Bozovits, Mehádia utvonal támasztékfalainak rendbehelyezési munkálatait. Az előírnyozott összeg 210 ezer lej. — Március 21-én délelőtt fél tizenkét órakor a beszerce megyei Radna községében árverésen előadásra kerül körülbelül 1833 köbméter különböző minőségű faanyag, amelynek becslési értéke 354.400 lej. A kiemelési határidő egy év. Az erdő 5-4 kilométernyire van a radnai állomástól. Ideiglenes garancia 80 ezer lej.

APROHIRDETESEK

gyógyászati célokra 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Allásközlésnek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja 1000 forint. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetésnek 150 lej.

Eladó egy festőállvány, a hozzátartozó kaléval, valamint egy eszlepfüggöny szérió rama. — Benjemin festő, Dohány-utca 23.

Egy modern új hálószobabarnázás 10.000 lejért eladó. Tóth János, Széchenyi-tér 87 sz. 2879

Egy használt fürdőszobabarnázás, klottoval, jutányosan eladó. — Mikos Kelemen-u. 13.

Írógép, íróasztal és egy békérekü taliga eladó. Értekezhetni Călea Victoriei 22. (semegeudlet).

Perzsaszőnyegszővőmunka-nő hazhoz ajánlkozok. Cim: Nagyszamos-utca 12.

Kelengye- és bármily fahernemű precíz vásárára húzhoz megyek vidékre is. Ugyezintén géphimzést is vállalok. Cimet a kiadóba.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek, levelek, képek, napraj, kérvények, perintok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolatok, sokszorosítások. — Dr. Mandel, Str. Rațiu (v. Kőtv.-u.) 3. — Telefon 831.

Párnát

montirozok izlésesen és jutányos árban. — Ugyanzint zongorogya korláss. Cim a kiadóban

Szőlőültvények

amerikai sima és gyökerekes vesszők legjobban kaphatók Caspari Fr. né, Medgyes-szer, Nagykőrös-megye. Árjegyzék kérésre

Megnyit a Széchenyi-tér 34. sz. alatti tojás üzlet

melyben minden nap szakértőleg válogatott garantált friss tojást piaci árban 50-100 dbig megrendelést hához szállítunk HOLLANDEK

Antiquaire Holtscher Cluj

Strada N. Iorga (Jókai-u.) 2. Vis-à-vis „Hotel New-York”

A KADIMA nyomda készíti a legszebb nyomtatványt * Cluj Str. Baron Pop (Brassai-u.) 10

SZÍNHÁZ MŰVESZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Péntek: Bobémek. (Lipkowskaja fellépése).
Vasárnap: Fat frumos.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Chopin. Lázás érdeklődés előzi meg a Chopin premierejét. Kétségtelen, hogy az idei évad legszebb zenéjü operette-ujdonsága. A zene mellett a poétikus érdekes szöveg, a stylusos külső kiállítás s a parádés szereposztás gazdagítja a nagy sikert.

A Bartók-hangverseny vasárnap déli fél 12-kor. Mindenki, aki a zenét szereti, ott lesz a színházban. A legnagyobb magyar zeneköltők és művészek egyike fogja egyetlen hangversenyét megtartani. Műsora olyan gazdag, változatos, olyan nagyszabású lesz, aminőre eddig nem volt példa.

Morfium. Táray és Poor Lili föllépésével vasárnap este 7 órakor a legizgalmasabb drámai ujdonság fog színpadra kerülni.

Heti műsor

Péntek: Chopin. (Operette-ujdonság, először. Karacsonyi Ily, Tolnay, Ihászsal. Premierbérlet 48 szám. Sorozat 283.)

Szombat 4 kor: Akácavirág (Lengyel Irén, Tolnay, Ihászsal. Leszállított helyárak. Sorozat 294.)

Szombat 8 kor: Chopin. Napibérlet 48 sz. A. Sorozat 285.)

Vasárnap fél 12 kor: Bartók Béla hangversenye. (Méréskelten emelt helyárak. Sorozat 286. 286. Premierbérlet 49 sz. A tükári irada mindazoknak a bérlőknek, akik a déli órák miatt nem akarják igénybe venni bérletjüket, készegeesen cserélt be bérletjegyét más előadásra, vagy egy előadásra eső bérlet-hányadot visszatérít.)

Vasárnap fél 4 kor: Chopin. (Operette-ujdonság 3-adszor. Rendez helyárak. Sorozat 287.)

Vasárnap 7 kor: Morfium (Táray vendégjátékával, Poor Lili föllépése. Napibérlet 48 szám B. Sorozat 288.)

Vasárnap 9 kor: Nagypó. (Ünnepi előadás, Szentgyörgyi István születésének 88-ik évfordulóján. Napibérlet 49 sz. A. Sorozat 289.)

Étfő: Chopin (Napibérlet 49 szám B. Sorozatszám 290.)

Perfect

vésnőki müintézet
Ruggyantabélyegzőgyár, dombornyomda,
Gyár: Arad Postafiók 97. Fiók: Timisoara, Str. Mercy No. 8.

„IDEAL”

Mégis csak legjobb a késnélkül
borolváló por mely az ország területén higienia
szempontból a legjobban elismert borolváló azer az arcot nem marja
kellemes hatásthegy utána. — Óvakodjunk az mindenütt kapható. (Csak az „IDEAL” Egyedüli készítője: felírásu a valódi.)
Reszling József Iodrász
Cluj, Călea Reg. Ferdinand 30.
Bighetui-Marmatiel egyedüri itója Blanzman Adolf illatszertár Str. Bogdan Voda 30

Laboratorul LEO

Ing. Theodor de Stipek, Ghimbav-Brasov

„His Master's Voice”, „Columbia” stb. **művész-tánc-lemezben és beszélgéphe** óriási választék
Dávid
hangszerkészítőnél, Cluj, v. Unio-utca 12 sz. Heber lemezek! Alapítva 1896.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, St. Barou Pop (Brassai-utca) 13
Telefon:
223, 228 és 1947

1927 február 19 Szó

Olesobb

Telefon I-a aprított 19 szám szállítva q-ké I-a aprított hintott f...
Ötletek legol...
Kis Román Pagypolgy és Paipari Rt. — eze...

Evre

Olyan mind egy...
szony, aki egyelőre...
vezekli irtozatos büne...
bikeresztelkedett zsidó...
tény. A jóvátehető...
a, hogy Grozaveanu...
akinek tragikus sorsát...
megállapítani, — egé...
nyezte, Lidg és örök...
kal fekszik a bétol or...
lán. Ki tudná megáll...
lentmondó jelentések...
a hitvesgyilkos sorsor...
nyri biztosat lehet...
Nellynek hívják. Mie...
lett volna, egy nyuga...
volt a hitves, apja e...
telgyelől, talán zsidó...
(rákosodott el. Nam...
De fontos-e ezt e...
toztat e a bün megit...
Minden józan embe...
itélettel, hogy aligha...
eszünkbe ez az etnik...
társunknak, a „Birui...
konverzionális lepta...
is kollégák vagyunk...
szeretettel foglalkozik...
ség köztünk és a „...
egyébként a kormány...
losa, csak az, hogy...
szaglászik állandóan...
ségek után, amelyb...
antiszemita atmoszf...
„Biruinta” az, amely...
zsidó-kérdést szoká...
dobta. Kategorikus t...
talan hirt, hogy a g...
és a művész tragédi...
momentumot tartja...

A „Biruinta” sze...
vedély adta Grozave...
hanem a zsidó faj az...
zsidó faji tulajdonság...
dözni és egyáltalában...
is lepartásunk egész...
nő” címmel emléks...
ant dokumentálva, h...
hanem a zsidó nő...
elsütötte.

A „Biruinta” ok...
tendenciózus. Ez a...
nem volna baj, ha...
érdekeségnek haszn...
nál nem erre megy...
a tét: a közvélemé...
megtévesztéséről, s...
szó és ennek érde...
olvasópublikumának...
törekszik.

Egyezik már...
az okokodásával...
meg Barbus-t...
akkor is az volt...
francia író mikde...
t jiaég jegyének kö...
haszójain rációfoltu...
nak a kategórikus...
busse nem zsidó,